

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Воробйова А.О.

аспірант,

*Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана*

ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ІСЛАМСЬКИХ ФІНАНСІВ В ПОСТКРИЗОВИЙ ПЕРІОД

Незважаючи на відносно невеликий розмір, в останні роки ісламський банківський сектор досяг величезного зростання. За даними МВФ, за останнє десятиліття ісламські кредитори перевершили звичайні банки та існує ще багато можливостей збереження цієї зростаючої тенденції. Майже за 20 років капітал ісламських банків збільшився з 200 млрд дол. до 2,2 трлн дол. Згідно зі звітом Thomson Reuters, фінансові активи, що відповідають шаріату, до 2023 року досягнуть 3,8 трлн \$, в середньому річне зростання складе 10 відсотків [1].

Не дивлячись на існуючі складнощі, що перешкоджають розвитку та поширенню ісламських банків, дана галузь є однією з найбільш швидкозростаючих в глобальній індустрії фінансових послуг.

Вихід ісламського фінансування на західні ринки свідчить про те, що воно серйозно сприймається регулюючими органами і фінансовими інститутами. А криза довела, що ісламські банківські продукти є конкурентною альтернативою традиційним.

За прогнозами фахівців, головними тенденціями розвитку ісламських банків в найближчі роки будуть:

– посилення позицій в сегментах ринку соціальних груп із середнім і низьким рівнем доходів, в малому і середньому бізнесі, і на фінансових ринках країн, що розвиваються, з великою часткою мусульманського населення;

- поступовий перехід від кількісного зростання ісламських фінансових продуктів до їх спрощення і стандартизації;
- зростання значення фінансових інновацій та інструментів хеджування ризиків.

Для подальшої географічної експансії ісламського банкінгу необхідно в першу чергу створення відповідної інфраструктури, яка найбільш розвинена в більшості країн РСАДПЗ, Іраку, Ірані та Малайзії. Діючі фінансові центри розташовані в Бахреїні, Малайзії, ОАЕ і Великобританії.

За оцінками агентства Ernst & Young, найближчим часом в країнах Середнього Сходу та Північної Африки буде спостерігатися значне економічне зростання. Активи ісламського банкінгу в цьому регіоні за прогнозами повинні досягти суми в 990 млрд дол. до 2021 р. Оман з метою скорочення відтоку інвестицій з країни оголосив на початку минулого року про свій намір підключитися до розвитку ісламських банків і задоволенню регіонального попиту на продукти, сумісні з шаріатом.

У Єгипті планується випуск суверенних ісламських облігацій (сукук). У Тунісі і Лівії розглядають можливості збільшення ролі ісламського банкінгу в економіках країн. Серед західних країн активну роль у розвитку ісламських банків грає Великобританія, яка за деякими оцінками має 22 банки, що надають послуги, сумісні з шаріатом (5 банків – повністю ісламські) [2].

Слідом за Великобританією за кількістю ісламських банків йдуть США. Також ісламські банки присутні в Австралії, Швейцарії, Франції, Канаді, Німеччині, Люксембурзі, Ірландії, Казахстані і на Кайманових островах. Ісламські банки активно відкриваються в країнах з найбільш розвинутою банківською сферою і високим інвестиційним потенціалом [3].

Про перспективність розвитку цієї галузі свідчать наступні факти. По-перше, саме мусульманами контролюються найбільші родовища вуглеводневої сировини, яке найближчим часом залишиться основним джерелом енергії в світі. Значні доходи від продажу цієї сировини будуть тривалий час створювати основу розвитку даної галузі.

По-друге, конфлікт між ісламською культурою і західною, що посилюється, стимулює перелив коштів мусульман з традиційної банківської системи в ісламську.

По-третє, умовна безкоштовність пасивів ісламських банків підштовхує традиційних банкірів, озброєних досвідом фінансового інжинірингу, вступати в конкурентну боротьбу за ці пасиви. Конкуренція в галузі стимулює вдосконалення методів ведення банківської справи, заснованого на релігійних принципах.

По-четверте, багато великих транснаціональних корпорації стають клієнтами ісламської банківської системи. Вони зацікавлені в більш низькій платі за використання позикових коштів, а для ісламських банків приваблива надійність повернення позичених коштів.

По-п'яте, розвиток ринку капіталів, який функціонує за принципами шаріату, і запровадження єдиної ісламської грошової одиниці додасть додатковий стимул розвитку банківської сфери [4].

У той же час існує думка, що галузь банківської справи, заснована на релігії ісламу, не може вийти за рамки певної ніші. Її розвиток обмежений саме релігійною свідомістю мусульманина, так як відмова від позичкового відсотка, спекуляції, повернення позикових коштів, цільове їх використання і поділ прибутку є ще актом віри для правовірного.

З урахуванням цих поглядів слід зазначити, що потенціал розвитку ісламської банківської системи заслуговує на увагу не тільки в технічних і кількісних термінах, але і як нова філософія глобального співтовариства, в абсолюті передбачає введення етичних обмежень в людську діяльність (будь то заготівля деревини або надання фінансових послуг).

У тій мірі, у якій ісламські банки намагаються поводити себе подібно до традиційних банків у розробці своїх фінансових продуктів, вони піддають себе аналогічному кредитному ризику, ризику ліквідності і платоспроможності, які призводять до схожої системної нестабільності, яка виникає у традиційному банківському секторі. Прагнення до подібності з традиційними банками є не бажанням, а результатом поточної діяльності і нормативно-правової бази, яка не забезпечує всю необхідну підтримку та інфраструктуру

установ, які необхідні для добре функціонуючого ісламського банківського сектора.

Список використаних джерел:

1. Toward A. Global Islamic Finance Standard. 2018. URL: <https://www.gfmag.com/magazine/march-2018/toward-global-islamic-finance-standard>
2. World Bank and Islamic Development Bank Group. 2016. Global Report on Islamic Finance: Islamic Finance: A Catalyst for Shared Prosperity. Washington, DC: World Bank. 218 p.
3. Maierbrugger A. Islamic finance bodies to assess coronavirus damage on industry, pledge support [Electronic resource] / Arno Maierbrugger // Gulf Times, Bangkok. – 2020. – URL: <https://m.gulftimes.com/story/658591/ Islamic-finance-bodies-to-assess-coronavirus-damage-on-industry-pledge-support>
4. United Bank Ltd., Glossary of Islamic Banking Terminology. URL: https://www.ubl.com.pk/ameen/pdf/Glossary_Islamic_Banking.pdf

Клемберг А.С.

студент;

Замора О.М.

кандидат економічних наук, доцент;

Пластун О.Л.

доктор економічних наук, професор,

Сумський державний університет

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ З УРАХУВАННЯМ ДОСВІДУ США

За економічною сутністю фінансовий ринок – це сукупність економічних відносин, пов’язаних з розподілом фінансових ресурсів, купівлею-продажем тимчасово вільних грошових коштів і цінних паперів [1]. Сучасна модель фінансової системи в Україні нагадує банкоцентриську модель, тобто в основі всього фінансового ринку головну роль відіграє національний та комерційні банки. В принципі, така ситуація для України є доволі прогнозованою та зрозумілою,